

Τοποθέτηση του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού στη δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση του σχεδίου νόμου με τίτλο : Βελτίωση Μεταναστευτικής Νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις

Άρθρο 1 / παρ.1 Αρχικά, πρέπει να διευκρινιστεί ότι για να γίνει σύννομα η ενημέρωση των υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών «σε γλώσσα που κατανοούν ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοούν» είναι απαραίτητη η παρουσία πιστοποιημένων διερμηνέων για κάθε εθνικότητα. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, η ενημέρωση να γίνεται όταν υπάρχει διερμηνεία από πιστοποιημένους διερμηνείς.

Σχετικά με την παράγραφο 4 και την προβλεπόμενη τροποποίηση του πρώτου εδαφίου της περ. στ' της παρ. 5 του άρθρου 39 του ν. 4636/2019 λεκτέα είναι τα εξής : Η παρούσα διάταξη είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς βάσει της ηλικίας με την οποία θα καταγραφεί το κάθε παιδί, απορρέουν και οι αντίστοιχες προστατευτικές υπέρ του διατάξεις καθώς και το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης και η εξέταση και κρίση του αιτήματός διεθνούς προστασίας λαμβάνοντας υπόψιν την ηλικία και τις διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται. Σε κάθε περίπτωση υπέρ του ανηλικού ενεργεί το τεκμήριο της ανηλικότητας και σε περίπτωση αμφιβολίας, βάσει των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού και ειδικά τα άρθρα 3 και 12. Πιθανή αντιμετώπιση του αιτούντος ασυνόδευτου παιδιού, ως ενήλικου μέχρι την έκδοση του πορίσματος της διαδικασίας διακρίβωσης της ανηλικότητας συνιστά πλήρη και κατάφωρη παραβίαση των διεθνών και εθνικών προστατευτικών διατάξεων.

Συνεπώς, προτείνεται να διατηρηθούν οι τελευταίες περίοδοι του άρθρου ως έχει δίχως την τροποποίηση με ρητή αναφορά στον νόμο : *«Σε κάθε περίπτωση, μέχρι την έκδοση πορίσματος περί της ηλικίας του, το πρόσωπο θεωρείται ανήλικος και τυγχάνει αντίστοιχης μεταχείρισης. Η διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου κινείται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας και αν ανακύψει αμφιβολία για την ανηλικότητα του προσώπου.»*

Άρθρο 3 Η κράτηση ή θέση σε «προστατευτική φύλαξη» ασυνόδευτων παιδιών αποτελεί κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων τους σε κάθε περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψιν ότι η Ελλάδα μόνο τα δύο τελευταία έτη έχει καταδικαστεί με διαδοχικές αποφάσεις από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η πρακτική της προστατευτικής φύλαξης έχει κατακριθεί από την Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, από συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT) ενώ και ο τερματισμός της κράτησης ασυνόδευτων ανηλικών αποτελεί καμπάνια του Συμβουλίου της Ευρώπης¹, η κράτηση ακόμα και ως έσχατο μέτρο πρέπει να καταργηθεί με ρητή αναφορά στον νόμο.

Συνεπώς, η 2^η παράγραφος του άρθρου 48 πρέπει να καταργηθεί.

Άρθρο 4

Αρχικά κρίνεται απαραίτητο να διασαφηνιστεί ο συντονισμός και η συνεργασία των συναρμόδιων Υπουργείων και Φορέων.

¹ <https://pace.coe.int/en/pages/campaign-detention-children>

Περαιτέρω, πριν την υποπερίπτωση δα' προτείνεται να προστεθεί υποπερίπτωση δα' με περιεχόμενο : μεριμνά για την προστασία και διασφάλιση και κάλυψη των βασικών αναγκών των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών που διαβιούν σε επισφαλείς συνθήκες και σε καθεστώς αστεγίας.

Ειδικότερα για την υποπερίπτωση δβ' αναφορικά με τις safe zones, προτείνεται η συνολική κατάργησή τους καθώς στην πράξη μόνο ασφαλείς ως προς τα παιδιά δεν είναι, διαφορετικά η θεσμοθέτηση των ελαχίστων στάνταρ όπως έχουν ήδη από το 2016 προβλεφθεί από τον ΔΟΜ² και ειδικότερα η μέγιστη διάρκεια παραμονής των 3 μηνών (παράγραφος 11 στην κατηγορία Procedures and Placements).

Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να εξηγηθεί και αναλυθεί η διαδικασία του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 60 : «Προς τούτο, προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες, για τον διορισμό εκπροσώπου μέσω του καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Εισαγγελέα και ενημερώνει αμέσως τον ασυνόδευτο ανήλικο για τον ορισμό του εκπροσώπου του», για την απόδοση της πραγματικής φροντίδας σε συγγενή ή σε έτερο κατάλληλο πρόσωπο καθώς και τον ορισμό επιτρόπου στα χωρισμένα παιδιά. Θα ενημερώνει η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου σε συνεργασία με το ΕΚΚΑ την αρμόδια Εισαγγελία για τον ορισμό επιτρόπου ή την ανάθεση πραγματικής φροντίδας, διαφορετικά θα αναλαμβάνει άμεσα την απόφαση η αρμόδια Εισαγγελία βάσει των άρθρων 14-16 του Ν. 4554/2018;

Άρθρο 5 Αναφορικά με τη τροποποίηση που προβλέπει η 1^η παράγραφος, επισημαίνουμε ότι έχουν παρατηρηθεί εσφαλμένες καταγραφές στοιχείων των αιτούντων από Περιφερειακές Υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης και ως εκ τούτου, απαιτείται να γίνεται πολύ καλός έλεγχος τόσο κατά τη διερμηνεία όσο και κατά την καταγραφή των στοιχείων, ειδικότερα όσον αφορά τους αιτούντες ασυνόδευτους ανηλικούς όπου ιδίως λόγω εσφαλμένης καταγραφής τους, ως ενηλίκων αντί ανηλίκων, στερούνται το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση ή δημιουργούνται προσκόμματα στη διαδικασία της οικογενειακής επανένωσης, λόγω εσφαλμένης καταγραφής βασικών στοιχείων. Συνεπώς, προτείνεται να προστεθεί περίοδος με το περιεχόμενο : «Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την καταγραφή των στοιχείων ασυνόδευτων παιδιών και χωρισμένων παιδιών, ενώ σε κάθε περίπτωση για την νόμιμη ολοκλήρωση της καταγραφής τους, απαιτείται η παρουσία επιτρόπου ή νομικού εκπροσώπου.

Άρθρο 6 : Στην παρ. 1 προτείνεται στο τέλος να προστεθεί περίοδος με το περιεχόμενο : «Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την καταγραφή των στοιχείων ασυνόδευτων παιδιών και χωρισμένων παιδιών, ενώ σε κάθε περίπτωση για την νόμιμη ολοκλήρωση της καταγραφής τους, απαιτείται η παρουσία επιτρόπου ή νομικού εκπροσώπου.

Άρθρο 7: Συμφωνούμε με τα σχόλια των RSA.

Σε κάθε περίπτωση προτείνεται να προστεθεί διάταξη με το περιεχόμενο : «Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την διενέργεια της συνέντευξης ασυνόδευτων παιδιών, όχι μόνο σε γλώσσα που κατανοούν αλλά και με φιλικό προς αυτά τρόπο. Για την νόμιμη ολοκλήρωση της καταγραφής τους, απαιτείται η παρουσία επιτρόπου ή νομικού εκπροσώπου.

² https://greece.iom.int/sites/default/files/Annex%20A_1.PDF

Άρθρο 9 : Η διατύπωση του εν λόγω άρθρου αποτελεί πλημμελή και τελείως εσφαλμένη μεταφορά του άρθρου 20 (3) της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ και περιορίζει υπερβολικά έως στερεί το δικαίωμα πρόσβασης στη νομική συνδρομή. Συντασσόμαστε πλήρως με τα σχόλια της Γ. Παπαϊωάννου από το Μητρώο Δικηγόρων και των Human Rights 360.

Άρθρο 11 : Η διενέργεια της συνέντευξης σε γλώσσα που δεν κατανοεί ο αιτών, ακόμα και αν είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους του ισοδυναμεί ουσιαστικά με πρόβλεψη για αδυναμία πραγματοποίησης της συνέντευξης και με τον τρόπο αυτό πλήττεται ο πυρήνας της Σύμβασης της Γενεύης, καθώς οι αιτούντες στερούνται του δικαιώματος ακρόασης και έκφρασης των λόγων δίωξής τους, ενώ παράλληλα παραβιάζεται το δικαίωμα στη διεθνή προστασία και σε καμία περίπτωση η διάταξη δεν συνάδει με το πνεύμα της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2013/32/ΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση προτείνεται να προστεθεί διάταξη με το περιεχόμενο : «Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την διενέργεια της συνέντευξης ασυνόδευτων παιδιών, όχι μόνο σε γλώσσα που κατανοούν αλλά και με φιλικό προς αυτά τρόπο. Για την νόμιμη ολοκλήρωση της καταγραφής τους, απαιτείται η παρουσία επιτρόπου ή νομικού εκπροσώπου».

Άρθρο 15 : Προτείνεται να προστεθεί στην παράγραφο 3, περίοδος με το περιεχόμενο : Ειδικά στις πρωτοβάθμιες αποφάσεις, η επίδοση θα γίνεται κατά την ημερομηνία ανανέωσης του δελτίου των αιτούντων.

Με τον τρόπο αυτό δεν θα πραγματοποιούνται ουσιαστικά εικονικές ή και καθόλου επιδόσεις με αποτέλεσμα οι αιτούντες να στερούνται του δικαιώματος της προσφυγής λόγω του γεγονότος ότι δεν θα λαμβάνουν στην πράξη την επίδοση. Το σύστημα αυτό, ήταν σε μεγάλο βαθμό λειτουργικό προ της ψηφίσεως του 4636/2019 και θα βοηθήσει ειδικά στις υποθέσεις αιτούντων και ασυνόδευτων παιδιών που διαβιούν σε καθεστώς αστεγίας ή/και επισφαλούς στέγασης, κενό το οποίο υπάρχει σε μεγάλο βαθμό και δεν καλύπτεται. Παράλληλα θα ελαφρύνει το φόρτο εργασίας των υπαλλήλων της Υπηρεσίας Ασύλου από την αναζήτηση των αιτούντων.

Άρθρο 16 : Απαιτείται τροποποίηση της παραγράφου 10 του ίδιου άρθρου (83), καθώς και αντίστοιχη τροποποίηση του άρθρου 75 παράγραφος 7 με ρητή πρόβλεψη για εξέταση των αιτημάτων ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών μόνο με την κανονική διαδικασία και σε καμία περίπτωση με ταχύρρυθμη, διότι τέτοιου είδους πρόβλεψη αντιβαίνει στην αρχή του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών.

Άρθρο 18 : Αναφορικά με την προσθήκη τρίτης παραγράφου στο άρθρο 88 λεκτέα είναι τα εξής : Οι οικονομικοί λόγοι και η αποφυγή γενικευμένης κατάστασης έκτακτης ανάγκης αποτελούν αόριστες νομικές έννοιες και σε κάθε περίπτωση μπορούν να αποτελέσουν λόγους δίωξης σε συνδυασμό με τους προβλεπόμενους στη σύμβαση της Γενεύης λόγους δίωξης (π.χ. ορφανό παιδί ή άτομο που λόγω της εθνοτικής του καταγωγής ή φυλής που ανήκει στη χώρα που διαβιεί, αδυνατεί να βιοποριστεί κ.α') ή στις διατάξεις για την επικουρικής προστασία, συνεπώς η παράγραφος 3 πρέπει να αφαιρεθεί.

Κατά τα άλλα συμφωνούμε τα με το σχόλιο της Γ. Παπαϊωάννου από το Μητρώο Δικηγόρων.

Άρθρο 20 : Συντασσόμαστε πλήρως με το σχόλιο του Κωνσταντίνου Περεζού για αυτόματη εξαίρεση ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένεια παιδιών από την Διαδικασία των Συνόρων σε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο. Ως εκ τούτου προτείνουμε την

τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 90, με πρόβλεψη για εξέταση των αιτημάτων ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών μόνο με την κανονική διαδικασία.

Άρθρο 21 : Προτείνεται προσθήκη περίπτωσης ε' με περιεχόμενο τη ρητή εξαίρεση της εξέτασης των ασυνόδευτων ανηλίκων και χωρισμένων παιδιών από τις διαδικασίες της κράτησης, βάσει της αρχής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε συνδυασμό με τις κατευθυντήριες οδηγίες για την εξέταση αιτήσεων διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών UNHCR και EASO.

Άρθρο 25 : Σχετικά με την νέα παρ. 3 : Εν τοις πράγμασι η μη παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής προκαλεί ανεπανόρθωτη βλάβη στον προσφεύγοντα αφού στερείται το δικαίωμα του στη δίκαιη δίκη όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Συστήνεται η κατάργηση της διάταξης.

Άρθρο 26 : Προτείνεται να παραμείνει το άρθρο ως έχει και να μην υπάρξει τροποποίηση, ήτοι αφαίρεση του εδαφίου που ορίζει «Με το ίδιο υπόμνημα μπορεί να προβάλλει οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμούς», καθώς εκτός του γεγονότος ότι ευάλωτες ομάδες όπως τα ασυνόδευτα παιδιά χρειάζονται να αισθανθούν ασφάλεια και να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης για να αποκαλύψουν τραυματικά γεγονότα, εμπλοχωρεί και ικανό χρονικό διάστημα μεταξύ της συζήτησης της συνέντευξης και της συζήτησης της προσφυγής, κατά το οποίο μπορεί να έχουν ανακύψει νέα δεδομένα τα οποία ως οψιγενείς και οψιφανείς ισχυρισμοί θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για την έκβαση της υπόθεσης (πχ αναγνώριση προσφεύγοντος ως θύμα βασανιστηρίου ή χαρακτηρισμός του ως ευάλωτου).

Άρθρο 27: Η προβλεπόμενη τόσο σύντομη σύντμηση των προθεσμιών σε καμία περίπτωση δεν αρκεί για την επαρκή αιτιολογία και έκδοση των αποφάσεων.

Σύμφωνα με τις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού)³ προτείνεται να προστεθεί η εξασφάλιση νόμιμης παραμονής των παιδιών τουλάχιστον μέχρι την ενηλικίωση τους, ιδίως η παροχή αποτελεσματικής προστασίας στα ασυνόδευτα παιδιά των οποίων το αίτημα διεθνούς προστασίας απορρίπτεται, με σειρά μέτρων και την χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους και παράλληλα θέσπιση ευμενέστερου πλαισίου νομιμοποίησης παιδιών που ενηλικιώνονται με σκοπό την ομαλή τους ένταξη.

Κατά τα λοιπά συμφωνούμε με τα σχόλια του Home Project.

Άρθρο 29 : Προτείνεται η κατάργηση της διάταξης και η πρόβλεψη για αναπομπή στον πρώτο βαθμό.

Υπάρχουν καταγεγραμμένες περιπτώσεις προφανών και καταφανών λαθών ή έλλειψης διαδικαστικών εγγυήσεων, όπως η έκδοση απόφασης βασιζόμενη σε στοιχεία άλλου προσώπου από αυτά του αιτούντα, η μη διενέργεια συνέντευξης, η διενέργεια συνέντευξης ασυνόδευτου ανηλίκου χωρίς επίτροπο ή νομικό εκπρόσωπο, η κατάργηση της αναπομπής στον πρώτο βαθμό στερεί έναν βαθμό από τους αιτούντες για την πραγματική εξέταση του

³ <https://www.synigoros.gr/resources/docs/ee2018-kdp-dikaiom-paid-pou-metakin.pdf> Έκθεση τα παιδιά που μετακινούνται, 2018, σελ. 166

αιτήματός τους. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για αναπομπή στον πρώτο βαθμό.

Άρθρο 51 : Να προβλεφθεί ρητή αναφορά για εκπαίδευση και κατάρτιση των μελών του Μητρώου Εισηγητών-βοηθών χειριστών Ασύλου, σε ζητήματα παιδικής προστασίας, έμφυλης βίας, ταυτότητας φύλου, κ.ά καθώς και αν το μητρώο θα παρέχεται με τη συνδρομή του ΕΑΣΟ ή της Υπηρεσίας Ασύλου και να διευκρινιστεί το καθεστώς απασχόλησης του προσωπικού που θα το απαρτίζει.